

VERSCHILLENDE PERSPECTIEVEN OP DE TOEKOMST VAN DE OOSTPOLDER

SANNE VAN SOELEN - MASTER ONDERZOEK - UNIVERSITEIT UTRECHT



Bron: Provincie Groningen, 2021

INTRODUCTIE

Sinds begin 2021 hebben de provincie Groningen en de gemeente het Hogeland plannen voor de Oostpolder. Dit is vele generaties in het bezit van boeren. Voor zowel de boeren als de omwonenden die in de aangrenzende dorpen wonen, zal hun omgeving veranderen in een (groen) bedrijventerrein door het uitbreiden van de Eemshaven in het gebied.

Dit onderzoek toont de verschillende perspectieven van belanghebbenden, tegenover de uitbreiding van de Eemshaven in de Oostpolder. Onderstaand worden eerst de verschillende doelgroepen toegelicht, daarna de belangrijkste resultaten en de bijhorende conclusies.



STAKEHOLDERS

VOORSTANDERS, AANPASSEN EN TEGENSTANDERS

De belanghebbenden rondom de uitbreidingsplannen van de Eemshaven worden in dit onderzoek in drie groepen ingedeeld. Voorstanders zijn degenen die de huidige richtingen van landbouw- en milieuverandering actief promoten. Tegenstanders uiten hun ongenoegen in verzet en strijden voor alternatieven. En degenen die zich hiertussen bevinden vertegenwoordigen degenen die zich proberen aan te passen aan de veranderende omstandigheden.

STAKEHOLDERS

VOORSTANDERS

De nationale en regionale overheden worden aangemerkt als voorstanders van het project om de Eemshaven in de Oostpolder uit te breiden, evenals Groningen Seaport. Deze drie actoren zien de Oostpolder voor bedrijventerreindoelinden met groene innovaties en industrie.



STAKEHOLDER

AANPASSEN



Betrokken milieuorganisaties zijn tegen industrieën als datacenters en dringen daarom aan op een visie waarbij de uitbreidingsplannen van de Eemshaven worden gezien als een bedrijventerrein met ruimte voor natuur en biodiversiteit en in het belang van de energietransitie. Omwonenden die zich proberen aan te passen aan de veranderende omstandigheden, dringen onder andere aan op compensatie in verschillende vormen.

STAKEHOLDERS

TEGENSTANDERS

Boeren en omwonenden zijn veelal tegen het uitbreidingsproject. De omwonenden die tegen zijn, zien het gebied zowel als landbouwgrond als onderdeel van de natuur en hun leefomgeving voor recreatie.



DIMENSIES

RESULTATEN

In dit onderzoek worden de resultaten geanalyseerd aan de hand van de zes dimensies van de 'Resource Property Question' (Alonso-Fradejas, 2021). De zes dimensies worden gevisualiseerd als een puzzelstukje van de Oostpolder. Dit laat de verschillende processen en belangen zien van de uitbreiding van de Eemshaven. De perspectieven van de belanghebbenden tonen de machtsverhoudingen en sociaal-ecologische impact.

DIMENSIE 1

HUDIG EN TOEKOMSTIGE PLANNEN EN PROCESSEN

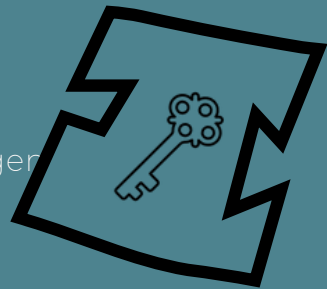
Overheidsinstellingen, voorstanders, zien de Oostpolder als bedrijventerrein voor economische groei en werkgelegenheid. Omwonenden kunnen deelnemen aan inspraaksessies en boeren hebben te maken met de Wet voorkeursrecht. Milieuorganisaties streven naar strenge milieuvorwaarden voor behoud van biodiversiteit.



DIMENSIE 2

EIGENDOM

De overheid eist de eigendom op vanwege milieu- en economische doelstellingen die moeten worden gehaald. Vanwege de financiële compensatie veranderen sommige boeren de politieke dynamiek van voor en tegenstanders, door de compensatie te accepteren en te vertrekken. Milieuorganisaties, boeren en omwonenden hebben gemeen dat zij aandringen op alternatieven en compensatie voor de uitbreiding, zoals investeringen in het dorp en het onderhoud van de windmolens van de boeren. Echter zorgen wantrouwen en het uitblijven van compensatie ervoor dat belanghebbenden zoals omwonenden niet meer mee willen werken aan het programma van de gemeente en Provincie.



DIMENSIE 3

BELEIDSSTRUCTUUR

Uit de resultaten blijkt dat de voorstanders (overheidsinstanties) het voor het zeggen hebben om beleidsstructuren te veranderen in het belang van de economie. Onder andere het verhogen van de milieubelasting van CO2 en NOx, en het geluidsniveau voor het industrieterrein. Door het veranderen van beleid en lage transparantie worden belanghebbenden, zoals milieuorganisaties en burgers, tegenstanders van het project. Voor boeren houdt de Wet voorkeursrecht boeren tegen om hun land en eigendom te ontwikkelen.



DIMENSION 4

RECHTVAARDIGING VAN EIGENDOM

Voorstanders rechtvaardigen de uitbreiding door aan te dringen op grootschalige duurzame energie en Groningen als dé energieprovincie te behouden voor economische stabiliteit en groei. Boeren die het project aanvechten, trekken het project terug met verschillende persoonlijke redenen zoals het verlies van het familiebedrijf en de boerderij. Burgers willen ideologische en morele rechtvaardigheid in termen van het creëren van leefbaarheid en erkenning voor onder andere de overlast in de vorm van compensatie.



CONCLUSIE

DE POLITIEKE DYNAMIEK RONDOM DE UITBREIDINGSPLANNEN VOOR DE EEMSHAVEN

In dit onderzoek wordt het concept van milieurechtvaardigheid gebruikt om de resultaten van het onderzoek af te ronden. Dit concept kijkt naar de procedures, distributie van industrie en erkenning van de voor en nadelen van het groene bedrijventerrein. Hierbij wordt ook gekeken naar het gebruik van landbouwgrond (landroof). Dit toont de bredere ruimtelijke, sociaal-ecologische en historisch-institutionele condities en omstandigheden waarin dergelijke projecten ontstaan en worden uitgevoerd.



PROCEDURES

SOCIAAL-ECOLOGISCH

Participatie tussen burgers en de overheid toont uitsluiting van besluitvorming wat ongelijke uitvoering van het project mogelijk maakt en het onrecht in een kwetsbare gemeenschap laat zien.

DISTRIBUTIE LUSTEN & LASTEN

GEOGRAFISCH

Door het dragen van een onevenredig deel van de lasten, geen toegang tot compensatie of concrete informatie hierover en geen investeringen in de dorpen, is er sprake van onrechtvaardige verdeling van de lusten en lasten. Dit wordt mede verklaard door de omvang van het project waarbij politieke belangen een grote rol spelen en er wordt uitgegaan van economische groei.



ERKENNING

HISTORISCH EN INSTITUTEN

In dit onderzoek wordt duidelijk dat gevoelens van rechtvaardigheid en erkenning een grote rol spelen. Zowel burgers als boeren zijn blootgesteld aan verschillende vormen van lasten en lopen ook gezondheidsrisico's. Door een uniforme (one-size-fits-all) aanpak van de initiatiefnemers en continue veranderend beleid, stimuleert elke nieuwe activiteit oude conflicten die op zijn plaats weer nieuwe conflicten creëert.



CONCLUSIE

GEEN GELIJKE GERECHTIGHEID

Een goed functionerende omgeving wordt gezien als noodzakelijk voor elke vorm van rechtvaardigheid – zowel milieu-, klimaat- of sociale rechtvaardigheid. De verschillende uitgangspunten en belangen in dit onderzoek tonen de sterke politieke dynamiek, zonder overlappende vormen van rechtvaardigheid en erkenning voor alle betrokkenen. Dit maakt dat de overheid in staat is om de Eemshaven uit te breiden als een nationale 'verplichting' en oplossing voor klimaatverandering en duurzame transitie. Boeren, burgers en milieuorganisaties hebben hierdoor minimale inspraak binnen het project in de vorm van onder andere eisen rondom eigendom en impact op de leefomgeving.

METHOD

Voor dit onderzoek zijn tussen maart 2022 en juni 2022 observaties en semigestructureerde interviews gehouden in de kernen Heuvelderij, Koningsoord, Oudeschip, Nooitgedacht en Polen (gemeente Het Hogeland, Groningen). Ten derde zijn secundaire gegevens gebruikt.

Vanwege de privacyverklaring tussen studentonderzoeker en betrokkenen is het onderzoek niet online beschikbaar. Neem hiervoor contact op met Sanne van Soelen via sannevsoelen@gmail.com.

Thesis Msc. International Development Studies
Department of Human Geography and Planning

Utrecht University, September 2022

Sanne van Soelen
sannevsoelen@gmail.com



Universiteit Utrecht